

TAKVA İLE YAŞAMAK

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillâhi Rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ hayra halkihî Muhammedinve alâ âl'ihî ve sahbihi ve men tebi'ahû bi-ihsanin ilâ-yevmi'd-dîn. Emmâ ba'dü:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe inne efdale'l-hadîsi kitâbullah ve efdale'l-hedyi hedyü sey-yidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem ennehû kâle:

أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَإِنْ تَأْمَرَ
عَلَيْكُمْ عَبْدٌ

"Ûsîküm bi-tekvellâhi ve's-sem'i ve't-tâ'ati ve in teemmera aleyküm abdün."

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim.

Allah'ın selamı rahmeti bereketi üzerinize olsun. Dinimizin emirlerinden, yasaklarından Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem

hazretlerinin hadîs-i şerîflerinden bir miktarını size şurada anlatacağım.

Bunların Açıklanmasına geçmeden önce, evvelen ve hasseten Efendimiz, başımızın tacı, numune-i imtisalimiz Muhammed-i Mustafa *sal-lallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin mübarek ruhu için, sonra sair enbiyâ ve mürselinin, Peygamber Efendimizin ashâbının etbâının, cümle evliyâullahın ve hasseten sâdât-ı meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve okuduğumuz eserlerin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesinde emeği geçmiş olan müellif ve ravilerin ruhları için ve uzaktan ve yakından bu malumatı dinlemek üzere şu meclise cem olmuş olan siz kardeşlerimizin ahirete intikal ve irtihal eylemiş olan cümle sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için ve hayatta olan kardeşlerimizin, sizlerin ve bizlerin sıhhat, afiyet ve selamet üzere olmamız için bir Fâtiha, üç ihlâs-ı şerîf kıraat eyleyelim.

Hepimizce malum olduğu üzere bu dünya bir imtihan alemi. Burada bizim asıl vazifemiz Allahu Teâlâ Hazretlerine güzel kulluk etmek suretiyle bu imtihanı iyi bir şekilde neticelendirmek. Bunu Kur'an-ı Kerîm'in âyetleri, Peygamber Efendimiz *sallallahu*

aleyhi ve sellem hadîs-i şerîfleri bize bildiriyor. Bu âyetler arasından bir âyet-i kerîmeyi misal olsun diye okuyayım.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

Ve mâ halektü'l-cinne ve'l-inse illâ liye'büdûn.

Ben insanları ve cinleri başka bir şey için değil, bana ibadet etsinler diye yarattım.

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونَ

Mâ ürîdü minhüm min rizkin ve mâ ürîdü en yut'imûn.

Ben onlardan rızık istemiyorum, beni taamlandırmalarını da istemiyorum.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

İnne'llâhe hüve'r-rezzâku zü'l-kuvveti'l-metîn.

Allahu Teâlâ Hazretleri razzâk-ı âlemdir ve kuvvet sahibidir, metanet sahibidir, metin aziz celil Allahu Teâlâ Hazretleridir. Şimdi Allahu Teâlâ Hazretlerine o halde ilk vazifemiz onu tanıyıp azametini, celalini idrak edip ona güzel kulluk etmek. Bu güzel kulluk etmek için

önce ilim lazım. İlmin de tabi nereden alınacağı meselesi var.

İlim hakkında gerek Kur'an-ı Kerîm'deki, gerek hadîs-i şerîfler'deki teşvikler, âlimler hakkındaki teşvikler, ilim hakkındaki teşvikler kayıtsız şartsız değildir. Kayıtsız şartsız bilmek de, ilim de yani bilgi şubeleri de onlar da kıymetlidir ama âlimleri öven âyet-i kerîmeler, hadîs-i şerîfler, ilmi öven âyet-i kerîmeler, hadîs-i şerîfler mutlak olarak övmez. Onların incelenmesinden çıkar ki, neticede anlaşılır ki, Allahu Teâlâ Hazretlerini bilmeye ve O'na iyi kulluk etmeye yönelmiş olan bilgiler kıymetlidir. Çünkü herkes âlim olamaz. Ama herkes Allahu Teâlâ Hazretlerini iyi kulluk etmekte vazifelidir. Çoban da, köylü de, şehirli de, vezir de, paşa da, bakan da, padişah da herkes. Onun için aslolan insanın iyi kulluk etmesine yarayan, Allah'ı iyi tanımasına yarayan bilgileri bilmektir, öğretmektir, öğrenmektir. Bunların kaynağı da Kur'an-ı Kerîm ve Peygamber Efendimiz'in sünneti seniyesidir.

Bunlara dair bir iki hadîs-i şerîf okuyalım teberrüken. Ondandır anlaşılacak ki, onlara uymamız ve güzel işler yapmamız lazım bu dünyada. Bu dünyada güzel işleri yapmak yani

amel işlemek, iş işlemek, tembel oturmamak, boş durmamak, fırsatı boş geçirmemek, imtihan zamanında hiçbir şey yapmadan atıl ve batıl durmamak lazım geldiğini herkes kabul eder ama o ameli nasıl yapacağımızı da yine buradaki hadîs-i şerîflerden okuyalım.

İrbâd b. Sâriye radiyallahu anh'ten rivâyet edilmiş. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri bir gün onlara bir hutbe irad etmiş. Öyle bir hutbe ki kalpler titremiş. O okuduğu hutbeden, söylediği sözlerden. Gözler yaş dökmüş, gözlerin pınarları açılmış, sel gibi yaşlar dökülmüş. Çok duygulandırmış ashâb-ı kirâm'ı, o konuşmaları. Onun üzerine ashâb-ı kirâm'dan bazıları konuşmanın arkasından demişler ki;

يَا رَسُولَ اللَّهِ كَأَنَّنَا مَوْعِظَةٌ مَوْدِعَ فَأَوْصِنَا

"Yâ Rasûlallâh! Ke-ennenâ mev'izatü müveddi'in fe-evsinâ"

Sanki bu konuşman Yâ Resûlallah ayrılıp gidecek, veda edecek bir insanın konuşmasına benziyor. Öyle hissettik, öyle anladık. Bize tavsiyede bulun, bize vasiyette bulun Yâ Resûlallah demişler. Peygamber aleyhissalatü vesselam hazretleri buyuruyor ki,

"Ûsîküm bi-tekvellahi"

Madem vasiyet istediniz der gibi, size takvâyı tavsiye ederim. Nasıl takvâ?

Takvâllah. Allah'ın takvâsını.

"Ve's-sem'i ve't-tâ'ati"

İşittik ve itaat ettik demeyi tavsiye ederim.

"Ve in teemmera aleyküm abdün."

Başınıza bir köle emir tayin edilse bile, başkan olarak bir köle bile başınıza tayin edilse bile, baş üstüne deyip ona itaat etmenizi tavsiye ederim diyor.

Hadîs-i şerîf'in öbür cümlelerine geçmeden önce, evvela *"Ûsîküm bi-tekvellahi"* dedi. Allah'ın takvâsını size tavsiye ederim. Allah'ın takvâsı sözü, tabi biz Türklere göre izah edilmesi gereken bir tabir.

Ne demek Allah'ın takvâsı?

Allah'tan takvâ demek. Allahu Teâlâ Hazretlerinden korkmak, sakınmak, çekinmek demek. Çünkü Allahu Teâlâ Hazretleri Esmâ-i Hüsna'sını okursak isimlerinden bir tanesi Da'run. bir tanesi de Nafi'un. Allahu Teâlâ Hazretleri insana hasım oldu mu, vay o insanın haline. Zararı eriştiren de Allahu Teâlâ Hazretleridir. Faydayı veren de Allahu Teâlâ Hazretleridir.

بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ

Bi yedihî melekûtü külli şey'in.

Her şeyin gücü, kuvveti, hükmü, idaresi Allahu Teâlâ Hazretlerinin elinde. Allahu Teâlâ hazretlerinden korkmayıp da kimden korkacak insanlar?

Allah'ı bırakıp da veya başka bir şeyden mi korkması lazım?

Allah varken korkulacak zât-ı celil olarak insan başka bir şeyden mi korkar?

Başka bir şeyden mi korkmalı?

Allah'a isyan edip de kula itaat mi etmeli?

Olmaz. Asıl korkulacak. Asıl korkulacak. Asıl çekinilecek. Asıl sakınılacak husus Allahu Teâlâ Hazretlerinin hoşnutsuzluğuna uğramak suretiyle, azabına gazabına uğramak suretiyle dünya ve ahireti perişan etmektir. Asıl korkulacak odur.

Allah'tan insan nasıl korkar?

Korkan adam korktuğu yerde ihtiyat eder. Bir insan korkak bir insan olsa geceliğin sokağa çıkmaz, dar sokaklara girmez, korkak bir insan olsa her hareketini ölçerek biçerek yapar, sözünü dikkatli söyler, her türlü tedbiri alır. Eh Allah'tan korkuyorsan sen de öyle yapacaksın

işte. Madem korkuyorsun, madem bir gün O'nun huzuruna çıkacağız, hiç şüphe yok. En temel hakikatlerden, imanımızın en önemli rükunlarından birisi şu ki, hepimiz O'nun huzuruna çıkıp bu dünyada yaptıklarımızdan hiçbir zerresi, en küçük noktası bile gizli kalmadan hesap vereceğiz. Hiç şek şüphe yok.

Nasıl korkmaz insan?

Bir, ondan korkmamız lazım. Peki, insan nasıl olur da, bu ne biçim gaflettir de, nasıl iştir?

Allah'ın korkması, asıl korkma olması gerekirken, insanın her hareketini ona göre tanzim etmesi gerekirken, onu bir tarafa bırakır da, başka korkulara göre hareketlerini tayin eder de Allah'a karşı pervasız olur. Bu ne biçim pervasızlık, bu ne biçim cüret, bu ne biçim düşüncesizliktir ki, Allah'tan korkmuyor, Allah'ın emirlerine ve yasaklarına uygun hareket etmeyi düşünmüyor. Ali'nin, Velî'nin, Hasan'ın, Hüseyin'in veyahut neyse artık dünyada kimlerden korkuyor, kimlerden çekiniyorsa onların korkusuyla şey yapıyor. Olmaz böyle şey. Olmaz.

لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ

*"Lâ tâ'ate li-mehlûkin fî ma'siyeti'l-Hâ-
liki"*

Allah'a isyanda kula itaat edilir mi?

İçki iç dedi birisi. Babası olsun isterse. Veli nimeti olsun. Küçükten beri alıp büyütüp beslediği kimse olsun. Ne olursa olsun. Orada Allah'a isyan var, orada ona itaat edilmez. Kula itaat edilip de Allah'a isyan edilmez. İnsanların aklı varsa bir gün huzuruna çıkıp da hesap verecekleri muhakeme olunacakları huzurunda Allahu Teâlâ Hazretlerinden korkarak her işini ona göre tanzim etmeleridir. Peygamber Efendimiz de onun için onu tavsiye ediyor. Allah'tan korkun diyor.

Tabi ne demek bu yani?

Hep korkuda korkuda mı işimizi yapacağız diyorlar bazı kimselerde. Yani korku, korku, korku. Bizim dinimizi, bizim dinimizin inceliklerini bilmeyenler bu korkuyu korku dini olmasını dinlerin tenkit ediyorlar. Yani korkutarak bir şeyi yaptırmayı iyi bir şey olarak görmüyorlar da tenkit ediyorlar. Bizim dinimiz elhamdülillah her hususta, her ahlâk hususunda, her meselede her tarafı düşünmüş, her bakımdan kâmil bir dindir. Hiçbir eksikliği yoktur. Bizim dinimizde sevgi de vardır, korku

da vardır. Cömertlik de vardır, ihtiyat da vardır. Her ahlâkın şu ucu da vardır, bu ucu da vardır, o tarafı da vardır, bu tarafı da vardır. Hiçbir tarafı ihmal edilmemiştir. İnsanda elbette Allah sevgisi, aşkullah, muhabbetullah ilk önce yerleşecek. En güzeli odur. İnsanın kalbine aşkullah, muhabbetullah yerleşecek. Ama o aşkullah, muhabbetullah yerleşmesi korkmaya mani değil ki. Seven daha çok korkar. Seven insan sevdiğinin rızasını kaybetmekten titremez mi?

Aman hatırını kırmayayım. Aman sakın şöyle bir hareket yapıp da bu sevgiyi zedelemeyeyim. O sevdiğim kimse bana küsüp darılsın. Ben ondan ayrılmayayım, o benden ayrılmayalım demez mi?

Demek ki sevginin içinde de korkmak var. Yani o bakımdan din düşmanlarının Müslümanlığa hücumları, Müslümanlığın her yerini tanımamalarından doğmuş garaz kârhane bir tenkit oluyor. Takvâllah yani Allah'tan korkmak sevgiden de olur. Sevginin de orada payı var. Allahu Teâlâ Hazretleri bize çeşit çeşit nimetleri ihsan eylemiş. Sıhhat vermiş, afiyet vermiş, zenginlik vermiş, evlat vermiş, akıl vermiş, göz vermiş, kulak vermiş, dil

vermiş. Yokluğunda anlaşılır onların kıymeti. Bir olmasın da bak nasıl o zaman insan dolaşır durur böyle ayağı yanmış gibi. Bunca nimet vermiş, en büyük nimet olarak da hak yolda yaratmış. Ondan sonra da peygamberlerin en şereflişine ümmet etmiş, kitapların en şereflişine tabi kılmış.

Daha ne istiyoruz?

E bu kadar nimetin karşısında mert bir insana, yiğit bir insana o nimetleri kendisini veren zat-ı celil'e karşı gelmek, isyan etmek, onun rızasını düşünmemek yakışır mı? Yakışmaz. Onun için bizim dinimizde Allah'tan korkmak elbette azamet ve celal sahibidir. Elbette yerlerin göklerin sahibidir. Dilerse, dilerse zalimlerin başına yıldırımlar yağdırır ve yağdırmıştır. Öyle kâfirlerden var. Peygamber Efendimizin yanına gelmişler, küfürlerinde inat etmişler. Dönerken başlarına yıldırım yağmış insanlar var. Yok değil, dilerse yıldırım yağdırır, dilerse bir kavmi yerin altına geçirir, dilerse zelzelelerle helâk eder, dilerse tufanlara gark eder, her şeye kadir. Elbette o azabından da korksunlar ama kâfirler o tarzda korksun. Kâfirler titresin. Güç, kuvvet sahibi olan, aziz ve celil olan, her hükmünde galip

olan, her bakımdan tam, kâmil olan Allahu Teâlâ Hazretlerinden korksunlar, titresinler, geceleri, gündüzleri, ödleri patlasın. Ama bizim korkumuz başka. Biz Allah'ın rızasını acaba kaybedersek halimiz nice olur diye, bizimki bir başka türlü korku. Onlar onu hiç de anlayamıyorlar. İlk önce bunu tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz. Sonra

a. Hak Yolda Âlimlere İtaat

“Ve’s-sem’i ve’t-tâ’ati ve in teemmera aleyküm abdün.”

Başınıza bir köle bile tayin edilse ona senin sözünü duyduk, tamam itaat ediyoruz diyeceksiniz. Başınıza bir köle bile. Bir başka hadîs-i şerîfte de Habeşî bir köle bile tayin edilse diye. Hani o zaman Afrika'dan şuradan buradan köle alırlarmış, kullanırlarmış. Arapların kendisi beyaz tenlidir. Beyaz renklidir. Umumiyetle siyah renkli varsa onlar Afrika'dan filan gelmiştir. Onlar onlara cahiliyet devri âdeti olarak tepeden bakarlardı. Yani bunun rengi kara diye. Şimdi Amerikalılar yapıyorlar ya. Onun gibi ona tepeden bakarlardı onlara. Afrikalı köle diye. Hatta ashâb-ı kirâmdan birisi Bilal-i Habeşî radiyallahu anha, seni kara kadının oğlu seni demiş de Peygamber

Efendimiz onu Şey yapıyor, çekmiŐ bir kenara diyor ki *sallallahu aleyhi ve sellem*; Sen öyle bir insansın ki sende cahiliyet devrinin kötü âdetlerinden âdet kalmıŐ. Bir insan anasından babasından ayıplanır mı?

İnsan anasını babasını seçme hürriyetine sahip mi ki ayıplıyorsun?

Onun hür olduğu sahada yapabileceği Şeyi yapmadığı zaman ayıplayabilirsin. Bir insanın senin boyun ne kadar kısa diye ayıplayabilir misin?

Kendisinin ne gücü var?

Zavallı, aciz, naçiz bir mahluk. Yaradana bak sen. Onu öyle yaratmış, kara renkli yaratmış. Böyle azarlayınca Peygamber Efendimiz zarif bir tarzda, böyle bir sistem edince ona, gitmiş hemen özür dilemiş. Yani onların içinde demek ki öyle bir Şey var. Yani bir köle bile başınıza emir tayin edilse uyacaksınız. Şimdi bunu niye söylemiş Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz?

Demek ki son zamanlarına ait bir hutbe. Demek ki dinleyenler anlamıŐlar ki Peygamber Efendimizin bu hutbesinde bir yanıklık var. Veda edecek bir insanın söyleyiŐi gibi bir

söyleyiş. Niye burada takvânın arkasından itaati tavsiye etmiş başa geçecek insanlara?

Şu bakımdan, İslâmiyet intizam dinidir. İslâmiyet de derbederlik yoktur. İslâmiyet de her şey halledilmiştir, tayin edilmiştir, çözülmüştür. Üç kişi yola gitse müslümanlıkta, hadi İstanbul'a gidelim, mal alalım dedi. Üç tane tüccar Ankara'dan otobüse bindiler, İstanbul'a gidiyorlar. Üç tanesi aralarından bir tanesinin hem bizim başkanımız ol, imamımız ol diye başkan seçecek. Mecbur. Bizim dinimizin âdeti, güzel âdeti böyle. Nerede bir topluluk varsa o topluluğun son sözü söyleyecek olan bir hakimi, bir başkanı olacak. Efendim ben kimseye aldırımmam, kendi aklım neyi emrediyorsa, kendi burnumun doğrultusunda hür hiç kimseye bakmadan yaşarım. Olmaz, bu İslâmi terbiye değil. Kim zamanının imamını bilmezse cahiliyet ölümüyle ölür diye bir hadîs-i şerîf nakledilmiştir. Kime itaat etmen gerektiğini bileceksin. Herkes bu itaatle vazifelidir. Ve nerede bir topluluk varsa.

Mesela şu cami.

Şu camide birisini başa geçirip imamlık yaptırmıyor muyuz?

O Allahu Ekber dediği zaman eğilmiyor muyuz?

Semiallahü limen hamideh dediği zaman kalkmıyor muyuz?

Hepimiz başka zaman eğilsek, bir başka zaman kalksak olur mu?

Olmaz, işte öyle olacak. Cemaat öyle intizamlı olur. Ha böyle güzel, bu anlaşıldı. Zaten bu sözlerden de anlaşıyor burada. İnsanların içinde bir kötü huyu var. İtaati kolay kolay herkese karşı yapmaz. Tabi böyle hatırlı, nüfuzlu, zengin, itibarlı, sözü sohbeti yerinde, otoritesini kahren kabul ettirmiş herkese, istese de istemese de kendisi yükselmiş bir kimse başa geçerse herkes gık demez, uyar. Ama filanca sizin başınızda olsun, siz ona uyun dediğiniz zaman, bu sefer birisi der ki ben ondan daha şerefliyim, ben ondan daha üstünüm, o kim oluyormuş, onun yaşı ne, başı ne, tecrübesi ne, onun bilgisi ne filan, başlar çeşit çeşit sözler söylemeye.

Nitekim Peygamber Efendimiz bir ordunun başına Üsâme b. Zeyd'i *radıyallahu anhuma* tayin etti, vefatı irtihalinden sonra, vefat-ı nebiden sonra, ashâbın bazıları dediler ki; bu zatın komutanlığını bırak da yerine başka bir

kimseyi tayin et. Dedi ki Resûlullah'ın tayin ettiği bir şahsı değiştirmiyim ben hiç. Ona uyacaksınız. Ve kendisi onu Medine-i Münevvere'den ordunun başında uğurlarken atının dizginlerini çekerek öyle yanında seyis gibi gitti. Koca Ebû Bekri Sıddık radiyallahu anh, ashabın en yükseği, o işte o kölezadenin, o kölezadenin atının önünde öyle yürüdü de, çünkü Resûlullah tayin etmiş onu, komutan tayin etmiş. Ondan sonra vazifelendirmiş, ben onu değiştirmem dedi. Ondan sonra cihada gidiyor, hayırlı bir hizmete gidiyor. Ne kadar büyük ibretler var, onu öyle uğurladı. Şimdi bu eski devirdeydi. Şimdi böyle bir şeye lüzum yok diyemeyiz. Lüzumsuz olduğunu gösteren bir delil olması lazım ki bundan efendim 14 asır geçtikten sonra 20. yüzyıla vardığınız zaman o zaman kimse kimsenin sözünü dinlemesin, herkes başına buyruk olsun diye bir emir birisi çıkartır getirirse o zaman kendi başına yaşa. Hiç kimseye tabi olma. Öyle değilse o zaman da şimdi de aynı intizamı göstereceksin.

Peki kime itaat edilecek?

Kim imam olacak?

Kim tayin edecek?

Ya işte nice zamandır Müslümanlar bunu kaybetmişler. Nice zamandır Müslümanlar bu işleri kaybetmişler. Kısaca söylemek gerekirse İslâmiyet'i en iyi bilen bir kimseye tabi olacak ki insan yanlış yolda götürmesin.

إِذَا كَانَ الْغُرَابُ دَلِيلَ قَوْمٍ لِيُؤْتِيَهُمْ إِلَى الْأَرْضِ
جِيَّافٍ

"İzâ kâne'l-ğurâbü delîle kavmin li-ye'tîhim ile'l-erdi cîyafi."

Bir kavmin kılavuzu karga olursa, bir kavim bir karganın peşine takılırlarsa karga nereye götürür onları?

Uçar, uçar, uçar, uçar. Acaba gül bahçesine mi götürür?

Yok.

"Le ye'tîhim ile'l-erdi cîyafi."

Leşlerin olduğu yere götürür. Çünkü karga kendi keyfine göre leş yediği için leş kargası dosdoğru oraya götürür. Onun peşinde gidersen oraya gidersin. Olmaz. Kargaya kılavuzluk olmaz. Kılavuz olacağın kimse Allahu Teâlâ Hazretlerini bilecek, Resûlullah Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini bilecek, dinde fekahet sahibi olacak, anlayış sahibi olacak, bilgi sahibi olacak, kendisi hak yolu bulmuş ve hak yolda

herkesin gıpta ettiği bir tarzda sırat-ı müstakimde yürüyor olacak. Sen de ona uyacaksın, meseleni soracaksın, derdini açacaksın, sözünü dinleyeceksin. Hocam, benim şöyle bir müşkülüm var, acaba ben nasıl yaparsam Allah'ın rızasına daha uygun olur diye âlimlere tabi olunacak yani netice itibariyle.

Devam ediyor hadîs-i şerîf.

إِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَىٰ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

"Innehû men ye'îş minküm fe-seyerâ ih-tilâfen kesîrâ."

Sizden yaşayanlar çok ihtilaf görecek, çok çekişme, çok ayrılık, gayrılık uğraşma, mücadele görecek diyor Peygamber Efendimiz. Kendi ashabı, kendi zamanında bir sağlam cemaat olduğu halde öyle diyor. Sizden yaşayan bir zaman sonra çok büyük ihtilaflar görecek. Bu nasıl olur?

Resûlullah böyle söyler. Allahu Teâlâ Hazretlerinin bildirdiği kimse bilir ve söyler. O nelere işaret etti?

Çünkü Resûlullah'tı. Hak Resûl olduğuna delildir onun her sözü. Bak, sizden yaşayanlar ileride ihtilaflar görecek diyor Peygamber Efendimiz.

Ne zaman söylüyor?

Herkesin birlik beraberlik içinde, karşısında diz çökmüş olduğu bir sırada söylüyor.

فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ

"Fe-aleyküm bi-sünneti ve sün-neti'l hulefâi'r-râşidîne'l-mehdiyyîn."

O zaman size benim sünnetim ve benden sonra geriye kalan, hak yol üzere olan, hak yolu gösteren halifelerin yolunu tavsiye ederim diyor.

Şimdi bunu da izah etmemiz lazım. Çünkü kelimeler asırlar boyunca manalarında değişikliklere uğramışlar. Değişikliklere uğramışlar.

عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي

"Aleyküm bi-sünneti.""

Benim sünnetimdir, sünnetime uymayı tavsiye ederim. Onu anladık. Resûlullah'ın bir yaşayış tarzı var, sözleri var, fiilleri var, tavsiyeleri var, yasakları var, hareketleri var. Resûlullah'ı numune alacağız, örnek alacağız ve Resûlullah'ın peşi sıra yürüyeceğiz. Onun yönden yürüyeceğiz. Kısaca sünneti bu. Sözleri, fiilleri, hareketleri, tavsiyeleri, rızaları, işaretleri. Bu tamam.

"Ve sünneti'l hulefâi'r-râşidîne'l-me-hdiyyîn."

O ne demek?

Geride kalan, hak yol üzere olup da hak yolu gösterecek durumda olan halifelerin sünnetini de tavsiye ederim.

Ne demek?

İşte burası izah edilmesi gereken bir nokta. Burada da dikkat edilirse şey var işte. Demir söylediğimiz husus var. Hak yol üzere olacak kendisi, hak yolu gösterecek, işaretlerinden, sözlerinden anlaşılıyor ki peygamber efendimizin arkasından insanlara peygamber efendimizin yapmış olduğu gibi hakkı gösteren, Allah'ın yolunu gösteren insanlar. Ha işte burada insan şeyi hatırlıyor.

الْعُلَمَاءُ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ

"El-'ulemâü verasetü'l-enbiyâi."

Âlimler Peygamberlerin varisleridir. Peygamberlere varis olunmaz. Peygamberlere varis olunmaz. Peygamberlerin varisleri âlimlerdir. Nasıl varis oluyor âlimler peygambere? Vazife bakımından varis oluyor.

Nasıl Peygamber Efendimiz, Ey insanlar! Allah'tan korkun, itaat edin, hak yola girin,

hesabı unutmayın, ahirete göre hayatınızı tanzim edin gibi tavsiyelerle insanları nefse uymaktan, şeytana uymaktan, birbirlerine zarar vermekten men etmiş ise aynı yol üzere, aynı Peygamber Efendimiz'den nuru alarak, işareti alarak, yolu görerek başkalarına o yolu gösteren insanlar. İşte onların sünnetleri dediği işte o insanların yolu demek. Peygamber Efendimiz'in yoluna uyacak insan kısaca ve serbest bir şekilde tercüme etmek gerekirse Peygamber Efendimiz'in yolunda yolunca gidip de insanları irşad eden kimselerin de yolunda gidecek.

عَبْدُ عَلِيَّهَا بِالنَّوَّاجِدِ

"Abdü aleyhâ bi'n-nevâcizi."

Nasıl bazı mahluklar bir şeyi böyle mesela bir köpek bir avı tuttuğu zaman neyle tutar?

Tırnaklarını geçirir veya bir arslan dişleriyle böyle sımsıkı ısırır. Nasıl geyiği yakaladığı zaman arslan böyle şey yapıyor. Peygamber Efendimiz diyor ki ona böyle dişlerinizi geçirerek sımsıkı sarılın diyor. Pençenizi, dişlerinizi geçirerek sımsıkı sarılın. Yani elinize bir fırsat geçmiş, Resûlullah'ın yolu, sünneti ve Resûlullah'ın yolunda giden insanların yolu,

yürüyüşü, hali, tavrı ona sımsıkı sarılın diyor Peygamber Efendimiz. Yani öyle gevşek bir tarzda değil. Arslan avı gevşek tutarsa av durur mu?

Kaçar gider. Sımsıkı yapışın diyor ona.

b. Bid'attan kaçınmak

وَاَيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتُ الْأُمُورِ

"Ve iyyâküm ve muhdesâtü'l-ümûr."

Sonradan ortaya çıkan uydurma bid'at işlerden sakının. Sakın uydurmalara tabi olmayın. Ha buradan anlaşılıyor ki,

فَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ

"Fe-inne külle bid'atin dalâletün."

Çünkü her sonradan ortaya çıkmış olan şey sapıklıktır diyor Peygamber Efendimiz. Ve bu hadîs-i şerîf de hadîs-i hasen sahih bir hadîstir. Tirmizî'nin şeyine göre ve diğer ule-mânın kavillerine göre sahih bir hadîs-i şerîftir.

Demek ki biz çok kuvvetli bir şekilde Peygamber Efendimiz'i tanıyacağız, sünnet-i seniyyesini tanıyacağız, o yolda yürüyeceğiz ve dinde ikinci bir şeyi bileceğiz. Bid'atları bileceğiz.

Bid'at neymiş din de?

Peygamber efendimizin yolunun zıddı bir yol oluyor. İnsanlar ona da uyuyorlar ama o yol yanlış bir yol oluyor da Peygamber Efendimiz o yola uymayın diye onu ısrar ediyor. Bu devrin insanları hayata gözlerini açtıkları zaman, içinde bulundukları zümrenin usulüne, erkanına, nizamına sımsıkı sarılıyorlar. İslâmîyet'i ona uydurmaya çalışıyorlar. Yani babadan ne yol görmüşse, hangi cemiyetin içinden büyümüşse sen ona tesir edemiyorsun. Adam kazara, bektaşilerin arasından yetişmişse onu tutup da bu tarafa getiremiyor-sun. Alevilerin arasından yetişmişse sünnilere yanaştıramıyorsun. Efendim falanca şeyden yetişmişse öyle gidiyor artık. Derleyip toparlayamıyorsun bir türlü. Hatta kendi yolunu teyit ve takviye edecek deliller arayıp bulup senin de karşına 80 türlü lafla itirazla çıkıyor. Gel hakkı kabul et, hak yola gir dediğin zaman 80 türlü laf söylüyor sana.

c. Sigara Ve Zararı

Küçük bir misal söyleyeceğim. İçinizde bu sözümünden kimse alınmasın. Yani ben hepinizi seviyorum. Hepinizden de daha kusurlu olduğumu kendim kabul ederim. Benim de nice kusurlarım vardır da beni affederek dinleyin.

Sigara içmek. Şimdi sigara içmeyi ele alalım. 2-3 hafta önce eniştem sigara çok içtiğinden dolayı akciğer kanserinden öldü gitti. Allah rahmet eylesin. Geçen gün bu Ankara'nın yakınındaki bir köye gittim. Orada işte nasıl falanca hacı amcamız çoktandır görmüyorum deyince sizlere ömür dediler. Efendim bir iki hafta önce o da dediler falan gitti.

Nereden kanama?

Akciğerinden kanama.

Ne olmuş?

Çok sigaradan akciğerinde kanser olmuş ondan. Şimdi ben sigara aleyhinde birkaç söz söylesem yani bir mahsuru var mı?

Böyle yakınlarımızdan böyle birkaç tanesinin de böyle acısı üzerine. Acı söyletir derler insanı ben şimdi söyleyeyim.

Şimdi sigarayı içiyor millet.

Neden içiyor?

Resûlullah içti mi acaba?

Yani tütün sardı da böyle efendim şey yaptı da içti mi?

Veyahut tütünü böyle ince ince kıydırıp efendim güzelce güneşte kurutup çubuğun içine koyup da tüttürdü mü?

Yapmadı. Efendim içiyor. Canım insanlar içer.

Zaten insanlar hangisi kaç tanesi Resûlullah'ın yolunda gidiyor ki?

Kaç tanesi sünnet-i seniye'ye uyuyor ki?

Peki güzel anladım senin ne demek istediğini. Zaten adam mümin değil. Zaten adam şey değil efendim imanı ne olduğunu bilmiyor. Namaz kılmıyor zaten. Namaz farz namaz kılmıyor.

Eh bu taraftan sigara içmiş ne olacak?

Tamam onu anladım. Peki onu bir tarafa ayıralım. Şimdi bazı kimseler var, camiye beş vakit geliyor. O da içiyor. Bazı kimseler var, ehl-i tarik.

Ehl-i tarik ne demek?

Yani ben biraz daha titiz müslüman olacağım. Yani daha iyi, daha güzel müslüman olacağım. Efendim, Allah'ın rızasını daha ince elekten geçirerek hareketlerimi bulmaya çalışacağım, ona göre yaşayacağım diyor. Sen geceleyin horul horul uyurken o geceliğin kalkıyor, namaz kılıyor. Sen geceleyin uyurken o eline tesbih alıyor. Allah Allah diyor. Lâ ilâhe illallah diyor. Bir sürü meşakkatli işleri sırtına yükleniyor. Çünkü kahraman insan. Yani

Allah'ın rızasını kazanacağım diye gayret keme-
rini beline kuşanmış gayretli bir insan. Allah Al-
lah. Bunların içinde de bir şey. Sigara içenler
var. Ya işte bak Peygamber sallallahu aleyhi ve
sellem Efendimiz bid'atlardan kaçının demiş.
Bu Peygamber Efendimizin yapmadığı şeyleri
yapmamamız, yaptığı şeyleri yapmamız gere-
kiyor.

Bu hadîs-i şerîfleri gâyet açık olarak
görüyoruz. Sen böyle bir defa bir başla. Bak on-
lardan sözleri dinle şimdi müdafaları. Neler
söylüyorlar?

Hem de baya âyetler, hadîsler, şunlar,
bunlar birçok şeyi biliyor. Maşaallah Allah il-
mini daha ziyade etsin. Ve çok şey söylüyor. İyi
ama benim eniştem öldü işte, tanıdığım hacı
amca öldü. İnsanın nefesi tıkanıyor, merdiven-
lerden çıkamıyor, sabahleyin öksürüyor. Yani
20 yaşında zevkle içiliyor da, delikanlılık
psikolojisi içinde ben büyüdüm falan diye, 40
yaşından sonra burnundan fitil fitil geliyor, 60
yaşından sonra daha fena oluyor. Misal olarak
söyledim bunu. Yani yaygın bir misal olduğu
için bizim memlekette mesela sigara bir büyük
afet. Kapalı yere girersin sigara içer millet.
Millet kibarı da içer, kabası da içer. Ya bu

kapalı yerde sigara içilmez. Malum işte yazmış yasak. Ondan sonra hoşlanmayanların hoşlanmayacağı şeyi yapmak nezakete uygun değildir cemiyette. Yani bir topluluğa girdiği zaman o topluluğun insanın huzurunu kaçırarak şeyi yaparsa ayıp telakki edilir. Kibarlığa uymaz, nezakete uymaz. Açar, içer. Yani şoför yazmış oraya otobüste, sigara içmek yasaktır, kendisi sigara içiyor. Şoför efendi burada bir yazı var, sen niye içiyorsun sigarayı diyorsun?

Doğru düzgün bir cevap veremiyor tabii, içiyor. Bir yaygın afet. Parası da bir hayli paralı. Vücuda da zararı var. Ulemâ da hiçbir tanesi de methedici bir yazı yazmamış bu sigara hakkında. Duhan derlerdi eskiden. Duhan'da duman demek Arapça. Duman içmek hakkında, tütün içmek hakkında, sigara hakkında hiçbir tanesi de bir methiye yazmamış. Eski ilk çıktığı zamanlarda Osmanlı ulemâsı ayağa kalkmışlar hepsi. Bu gavur âdetidir, bunu nereden çıkarttınız, içmeyin haramdır diye, israftır, vücuda zarardır, haramdır diye. Ondan sonra itirazlar çıkmış. Derken oradan oraya din adamlarından da içenler başlamış. Sonra elime bir kitap geçti, Harem-i Şerîf'te adamın birisi meraklanmış, dört

mezhebin kadısına ayrı ayrı müracaat etmiş. Hanefi, Şâfiî, Mâlikî, Hanbelî'yi. Duhan hakkındaki hükmünüz nedir diye hepsi haram demişler. Çeşitli devirlerde yazılan şeyler de böyle. Şimdi yine Hicaz'da yani Suudi Arabistan'da ulemâ caiz değildir, haramdır diye fetva veriyorlar. Buna rağmen böyle bir yaygın şey gidiyor. Böyle olmayacak. Yani bir küçük misal söyledim. Siz buna kıyas ederek öteki giyim, kuşam, hareket, yemek, yiyeş tarzı, oturuş, kalkış tarzı, kadın erkek ayrılığı, beraberliği, açıklık, saçıklık, kapalılık, içki, bira, bilmem her şeyi artık bunları bir misalden ötekileri anlayın ki insanların çoğu bugün Müslümanım diyor ama Müslümanlıktan çok uzak işler yapıyor ve söylediğin zaman da çeşit çeşit itirazlarda bulunuyor. İtirazlarda bulunmayacağız. Peygamber Efendimizin yaptığı şeyi yap. Mahkeme-i Kübra'da da bunu neden yaptın diye sorarlarsa dersin ki, Ya Rabbi bir filanca kitabı açtım, orada Resûlullah'ın sünneti diye şöyle bir şey yazmıştı, ondan yaptım, beraat edersin, yüzde yüz beraat edersin. Ama Resûlullah'ın yapmadığı bir şeyi müdafaa edeceğim diye ter dökersin orada. Yani onu yap, ötekisini yapma.

d. Bilinçli Müslümanlık

Diğer bir hadîs-i şerîfi okuyayım.

An Ebû Şûreyh el-Huzâî radiyellâhü anh,
kâl:

خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

"Haraca aleyna Rasulüllahi sallellehü aleyhi ve sellem."

Peygamber Efendimiz bizim yanımıza çıktı diyor. Ebû Şûreyh El-huzâî radiyallahu anh. Anlaşıldığına göre Resûlullah Efendimiz hücre-i saadetindeymiş. Demek ki mescitte bunlar oturuyorlarmış. Hücrelerinden mescide kapısı vardı Peygamber Efendimizin. Oradan geçmiş, mescide çıkmış. Peygamber Efendimizin evi mescidin yanındaydı. Kapısı içeriye açılırdı, mescidin içine açılırdı. Oradan gelirdi Peygamber Efendimiz. Ve şimdi yattığı yerde tabi kendi hücre-i Hz. Âişe-i Sıddika validemizin hücre-i idi. Orada peygamberler nerede vefat etmişlerse oraya defnolunurlar diye oraya defnolunmuş. Mescide çıkmış peygamber efendimiz şöyle buyurmuş;

وَقَالَ: أَلَيْسَ تَشْهَدُونَ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ

اللَّهِ؟

"Ve kale: E-leyse teşhedûne en lâ ilâhe illallâhi ve ennî rasûlüllâhi."

Siz şهادet etmez misiniz Allah'tan başka mabud olmadığına?

Lâ ilâhe illallah demez misiniz?

Allah vardır, Allah'tan gayri mabud yoktur demez misiniz?

Ve enni Resûlullah, ben Allah'ın elçisiyim bunu kabul etmez misiniz?

Muhammed'ür Resûlullah demez misiniz?

Bu hususta şahitlik etmez misiniz?

Söylemez misiniz bunu?

قَالُوا بَلَىٰ

"Kâlu: Belâ".

Söyleriz ya Resûlullah, niçin söylemeyelim, nasıl olur?

Elbette Allah vardır, birdir, sen de Allah'ın bize gönderdiği mübarek elçisi, başımızın tacısın.

قَالُوا بَلَىٰ إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ بِيدِ اللَّهِ وَطَرَفُ
بِأَيْدِيكُمْ فَتَمَسَّكُوا بِهِ

"Kâlu belâ. İnne hâze'l-Kur'âne tarafu bi-yedillâhi ve tarafu bi-eydîküm fe-temessekû bihî."

Bu Kur'an-ı Kerîm, bu Kur'an-ı Kerîm söylemiyor kelime olarak. Bir ip gibidir. Söylemiyor da sözünün ucundan anlıyoruz. Kendimiz aklımızla çıkartıyoruz. Bir ip gibidir demek istiyor Peygamber Efendimiz. Bu Kur'an-ı Kerîm'in bir tarafı Allah'ın elindedir diyor. E ne olur böyle bir tarafı Allah'ın elinde olan şey, anlıyoruz ki ipi kastediyor Resûlullah Efendimiz zikrinde. Bu Kur'an-ı Kerîm'in bir tarafı Allahu Teâlâ Hazretleri'nin elindedir ve bir tarafı da sizin elinizdedir. Yani bir ip gibi düşünün, siz bir çukurdasınız, bir çukura batmışsınız, düşmüşsünüz, sizi kurtaracak bir ip sarkıtılmış. Bir tarafını siz yakalıyorsunuz, bir tarafı Allahu Teâlâ Hazretleri'nin elinde.

"Fe-temessekû bihî."

Bu ipe sımsıkı sarılın. Sıkı tutun, bırakıvermeyin aman sıkı tutun.

فَإِنَّكُمْ لَنْ تَصِلُوا وَلَنْ تَهْلِكُوا بَعْدَهُ أَبَدًا

"Fe-inneküm len tedillû ve len tehlikû ba'dehû ebeda."

Böyle yaparsanız dalalete de düşmezsiniz, helâkta olmazsınız. Asla helâkta olmazsınız.

Şimdi bu hadîs-i şerîfte kısaca şunu söylemek lazım evvela ki, Allahu Teâlâ Hazretlerinin eli nasıl oluyor?

Bir ucu Allahu Teâlâ Hazretlerinin elindedir, bir ucunu siz tutuyorsunuz yani Allahu Teâlâ Hazretleri sizi çekip kurtaracak diye bu nasıl şey?

Bu müteşabih bir kelime. Yani biz bunu biz bunu Allahu Teâlâ Hazretleri'nin bizim elimiz gibi eli var diye anlayamayız. Öyle anlarsak sapıtık bir insan oluruz.

Neden?

Âyet-i kerîme var. Cümlelerin bir tarafını düşünür, öbür tarafını düşünmezse insan meseleleri doğru düzgün anlayamaz. Bektaşî demiş ki, namaz kıl. Kılmam demiş.

Niye kılmazsın?

Kur'an-ı Kerîm kılma diyordu, ondan demiş. Kur'an-ı Kerîm namaz kıl deyip dururken nasıl kılma diyorsun sen?

Göster bakalım yerini demişler.

لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ

Lâ tekrabü's-salâte

'yi açmış, göstermiş.

Hakikaten de *Lâ takrabû-ssalâte* ne demek?

Namaza sakın yaklaşma demek. *Lê tekrabû*, yaklaşmayın. Es-salâte, namaza yaklaşmayın. İşte bak. E çek elini bakalım demişler. Bir de bu tarafı var ya.

لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى

Lê tekrabü's-salâte ve entüm sükârâ.

Namaza yaklaşmayın ama sarhoşken yaklaşmayın diyor.

حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ

Hattê ta'lemû mâ tekûlûne.

Ne söylediğinizi bilmezsiniz, abur cubur, yalan yanlış

Allahu Teâlâ Hazretleri'nin huzuru mu orası?

Eğlence yeri mi?

Meyhane mi cami?

Yani o sözün manası ne?

İçki içmeyin demek. Adam içkiden vazgeçmiyor, namaza yaklaşmayın diyor Kur'an-ı Kerîm diyor. Yani ben illa sarhoşlukta duracağım, içkide duracağım, yaklaşmıyorum diyor. Öyle olmaz yani de. Bir meselenin her

tarafını bilmek lazım. Şimdi bir âyet-i kerîmede deniliyor ki;

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

Leyse ke-mislihî şey'ün ve hüve's-semî'u'l-basîr.

Allahu Teâlâ Hazretleri'ne benzeyen bir tek şey yoktur mahlukatı içinde. Yani biz Allahu Teâlâ Hazretleri'nin bir başkasına anlatacağımız zaman Allahu Teâlâ Hazretleri bak şuna benzer diyemeyiz.

Leyse kemişlihi şey-un âyet-i kerîme. Ona benzeyen hiçbir şey yoktur.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ

Lê tûdrikühü'l-epsâru ve hüve yûdrikü'l-epsâra.

Gözler onu idrak edemez, göremez gözler ama o gözleri görür. O gözleri bilir Allahu Teâlâ Hazretleri. Şimdi bu âyet-i kerîmeler varken biliyoruz ki, muhâlefetün li'l-havâdis vasıfı var Allahu Teâlâ Hazretlerinin. Mahlukatına, sonradan var olmuş yaratıklara benzemez Allahu Teâlâ Hazretleri.

كُلُّ مَا حَطَرَ بِبَالِكَ وَاللَّهُ تَعَالَى غَيْرُ ذَلِكَ

"Küllü mâ hatara bi-bâlike vellâhü teâlâ ğayru zâlike."

Hatırına ne gelirse Allahu Teâlâ Hazretleri o şekilden münezzehtir. Hatırına gelmesi mümkün değil.

Allahu Teâlâ Hazretleri;

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ

Hüve'l-evvelü ve'l-âhiru ve'z-zâhiru ve'l-bâtinü.

Evveldir, âhirdir, zâhirdir, batındır. Sana senden yakındır. Yerlerin göklerin Rabbidir, sahibidir. Bu dünyada, bu dünyanın Hâlik'ı, Râzık'ı sahibi olduğu gibi ta 2 milyon seneden uzak yerlerde olan yıldızların da sahibidir. Bu kainatın her yerine gücü kuvveti erişir, her yerinden, her zerresinden haberdar bir zat-ı celildir. Onu öyle, o kadar aklımız o kadarına erer. Yani daha fazlasına ermez.

Peki niye o zaman bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz bir ucu Allahu Teâlâ Hazretlerinin elindedir dedi?

Ha bu hadîs-i şerîfte bir benzetme var. Biz benzetmesiz anlayamayız bazı şeyleri. Bize Peygamber Efendimiz demek istiyor ki, bir insan düşünün ki bir kuyuya düşmüş veya bir

uçuruma düşmüş veya büyük bir tehlikeli yerde, başka türlü kurtarmak mümkün değil, yanına inmek mümkün değil.

Ne yapacaksın?

İp sarkıtacaksın, o da ipi sımsıkı tutacak, onu oradan çekeceksin, ölümden kurtulacak. Orda kalırsa ya suyun içinde boğulur, ya oradaki canavarlar onu parçalar veyahut daha başka bir şey olur, öyle kurtulur. Ha işte bunu böyle düşünün, işte Kur'an-ı Kerîm buna benzer demek. Kur'an-ı Kerîm, kuyuya düşmüş, çukura düşmüş bir insanı kuyudan çekip kurtarıcı bir ip gibidir. Ona sarılırsa insan kurtulur.

Sarılmak ne demek?

Yani ben Kur'an-ı Kerîm'i böyle sık sıkı tutup göğsüme bastıracağım, o manaya mı?

Bak orada da benzetme var. Sarılmaktan murad'da Kur'an-ı Kerîm'i okuyacaksın, içindekilerle amel edeceksin. İbn Mes'ûd *radiyalahu anh* diyor ki, Kur'an-ı Kerîm'i Allahu Teâlâ hazretleri kullar okusunlar, onunla amel etsinler diye gönderdi. Kullar da Kur'an okumayı amel etmek sandılar. Yav Kur'an-ı Kerîm'i okuduğun zaman iş başlıyor, bitmiyor ki. Okuduğunu tatbik etmek gerekiyor. Okuyacaksın, tatbik edeceksin. Okudun

tamam, oh rahat elhamdülillah. Bir cüz Kur'an-ı Kerîm okudun, kapat ondan sonra kahveye git. Ondan sonra sigara, tavla, kumar, domino, bilmem ne.

E hani?

Okudum ben Kur'an-ı Kerîm'i, bu sabah elhamdülillah evimden dışarıya çıkmadan önce şu kadar tesbih çektim, bu kadar Kur'an-ı Kerîm okudum tamamladım.

Kur'an-ı Kerîm'i okumak amel sandılar diyor bak İbn Mes'ûd radiyallahu anh, Peygamber Efendimizin sahabe-i güzidesinden bir muhterem zat. Okumayı amel sandılar diyor. Amel değildir demek. Okumak da güzel bir şeydir. Çünkü insan okuyarak bilgi sahibi olur da ona göre hayatını tatbik eder. Hatta yüzüne baksa da sevaptır. Kur'an-ı Kerîm'e böyle harflerine baksa sevaptır. Elif, lam, mim dese elif'i için bir, lam'ı için bir, mim'i için bir Allah sevap verir. Hiç şüphe yok. Bu böyle ama içindekilerle amel edeceksin.

Şimdi burada da bizim bir büyük hastalığımız var. Demin o sünneti seniyeye sarılmama hastalığımız yaygın dedik ya, çok yaygın yani. Burada da bizim hastalığımız, biz Kur'an-ı Kerîm'i ölülerimiz için okuyoruz. Kendimiz de

böyle okuyup tatmin olmak için de okuyoruz. Bir cüz okudum, iki cüz okudum falan diye. Ama manasını okuyup öğrenip de hayatımda onu tatbik edeyim diye bir azim içimizde belirmemişler. Böyle bir şeyin belki farkında bile değiliz. Ya benim şu Kur'an-ı Kerîm'i bir baştan sona okuyup da ne diyorsa onu yapmam lazım. Başlayayım baş sayfasında, ilk âyeti okuyayım, ikinci âyeti okuyayım, her âyeti de ben bu âyeti öğrendim, buna göre hayatımı nasıl tanzim etmem lazım gelir diye üzerinde düşüneyim, ondan sonra hareketlerimi ona göre tanzim edeyim.

Böyle bir düşünceye sahip kaç tane müslüman tanıdınız?

Şöyle bir düşünün, bana varsa bir kimse söyleyin, ben de vaazlarımda onu söyleyeyim. Bir kahraman adam varmış diye böyle masal anlatır gibi anlatayım ki, işte kalabadaki cemaatimden birisi bana söyledi. Bu adamcağız Kur'an-ı Kerîm'i manasını bilmek için okuyormuş. Her âyet-i kerîmenin üzerinde düşünüyormuş. Bu âyet-i kerîmenin manası bana ne emrediyor, ben ona göre nasıl hareket edeyim diyormuş da onu da yapmaya çalışıyormuş. Yani heykel dikmek caiz değil

ama, artık mükâfat verelim, para toplayıp aramızda. Umumiyetle bunu da yapmıyoruz.

e. Gelenekten Şuurlu İnanca

Neden?

Biz babadan müslümanız. Babadan müslümanız. Ailemiz bizi küçükken yetiştirdi. Evladım en çok kimi seversin?

Allah'ı severim. Küçükten onu söyledi ama o sözün manasının derinliğine bir türlü inmedi. Küçükken anası babası döve, söve, bağıra, çağıra mahallenin camisine gönderdi. Amme cüz'ünüde okutturdu. Tamam, Allah'ı severim diyor. Ondan sonra kimi seversin?

Resûlullah'ı severim diyor. Tatillerde de şey yok. Bizim oğlan gitti camiye. Amme cüz'üne kadar okudu. Kur'an-ı Kerîm'i söktü. Ondan sonra da işte okuyacak, hatmedecek. Bir de hatim merasimi vs. bitti. Babadan böyle gelmiş diyor. Alıştığımız şeyler üzerinde de düşünmüyoruz çok. İnsan böyle her zaman geçtiği yol üzerindeki ağacı filan görmezmiş. Hani sizin evin orada bir ıhlamur ağacı var ya, onun altında geçen gün şöyle oldu böyle oldu. Hangi ıhlamur ağacı ya der insan, neden?

Her zaman geçtiği yol, dikkat etmiyor. Hani sizin evin üç ev aşağısında bir sarı ev var ya, hangisi sarı ev filan?

Dikkat etmiyor, dikkatsiz geçiyor alıştığı için. Biz de alışkanlık müslümanıyız. Yani babadan dededen böyle alışma yoluyla müslüman olmuşuz. Eğer başka bir dinde olsaydık, bir İngiliz gibi olsaydık, bir Amerikalı gibi olsaydık, inceleyecektik, Hristiyanlığı bırakmak istemeyecekti canımız. Uğraşacaktık, didinecektik, çırpınacaktık. Ya olduğumuz yerde kalsak ya, ne diye böyle bir ara bizimle harp etmiş olan, bizim de onlarla harp etmiş olduğumuz bir tafenin dinine ne diye gireyim falan diye. Ama inceliyor, inceliyor, inceliyor. Bir zaman haçlı seferleri tertip etmişler buraya. 20 tane, 30 tane, 50 tane, 100 tane. şimdi İngiliz geliyor müslüman oluyor. O haçlı seferi tertip etti, geldi bizim beldeleri aldı. Biz de onun kâfir kalbini aldık, mümin ettik işte bak. Kim galip? Allah'ın indinde biz galibiz. Müslüman oluyor.

Neden?

Mecbur. İnsan Kur'an-ı Kerîm okursa mecbur müslüman olmaya. Amerikalı profesörün birisi. Müslüman olmuş. Bizim üniversitedeki arkadaşlardan bir tanesi gitmiş, soruyor.

Efendim diyor, sülaleniz nereye bağlı?

Yani Avrupalı mısınız?

Nereden göçtünüz buraya?

Bilmem ananız hangi asıldan, babanız hangi asıldan?

Profesör gülüyor. Anladım diyor ne demek istediğini. Hiç sülalemden müslüman yok diyor. Yani sonradan kanım çekti de ondan müslüman oldum falan dersin öyle değil diyor. Neden? Ben diyor bildiğiniz haşin, haşarı, blucin pantolonlu bir Amerikan genciydim diyor. Motosiklete binen, spor yapan, fazla kitap okumayı sevmeyen, iri vücutlu, midesinden ve zevkinden başka bir şey düşünmeyen bir Amerikalı genç. Almanya'ya gittim bir ara, bir şey dikkatimi çekti. Baktım ki Alman ahalisi çok kitap okuyor. Otobüste kitap okuyor, trende kitap okuyor, bir yere biraz oturdu mu hemen cebimden bir kitap çıkartıyor, kitap okuyor. Oradan biraz kitap okuma merakı bulaştı bana diyor. Ya bunlar okuyorlar, biz de hiç okumuyoruz. Galiba bizim yaptığımız doğru değil. Biz de biraz okusak ya falan demiş Amerikalı olarak. Kitap okumak için ne yapmak lazım?

Kitap almak lazım. Kitapçı dükkanına girmiş, böyle bakınırken, şu kitaptan ver, şu

kitaptan ver. Parası da var cebinde tabii. Biraz kitap almış. Hintlilerin dinlerine ait bir kitap görmüş. Ha şundan da ver demiş. Budizm bir kitap onu da almış. Bir de bakmış orada üç ciltlik bir de Kur'an-ı Kerîm tercümesi var. Ver bakalım bir de şunu demiş. O kitapları almış, getirmiş şeye, orada da okumamış. Amerika'ya getirmiş. Tatilin dönüşünde Amerika'ya getirmiş. Atmış kütüphanesinin bir köşesine. Allah'tan. Bir zaman sonra, ya şu aldığım kitaplarda ne var ne yok falan diye almış okurken ona bakmış, buna bakmış, Kur'an-ı Kerîm'e bakmış. Ya şu müslümanların kitabı Kur'an-ı Kerîm, Kur'an-ı Kerîm derler. Bu müslümanlar da bir acayip taife. Dünyanın yarısı bunların elinde. Bakalım neyin nesiymiş?

Açmış Kur'an-ı Kerîm'i, Fâtiha'yı bir okumuş. Okudu ya, yakalandı. Tamam. Fâtiha'yı bir okumuş. Ondan sonra geçmiş Bakara'yı okumuş. Ondan sonra bir merak salmış. Biraz ciddileşmiş. Lügat almış. Bilmem ne yapmış falan. Kur'an-ı Kerîm'i baştan sona okumuş. Tamam. Kelime-i şehâdet getirmiş, Müslüman olmuş.

Neden?

Çünkü o bir iptir ki bir ucu Allahu Teâlâ Hazretleri'nin elindedir. Birisi sarıldı mı onu çeker, cennete götürür. Şimdi diyor ki, siz kendi kültürünüzün kadrinin kıymetini bilmiyorsunuz diyor. Siz müslümansınız, kendi kültürünüzden haberiniz yok diyor. Sizin büyük adamlarınız var diyor. Nice büyük âlimleriniz yetişmiş diyor. Deha sahibi adamlar, dahi adamlar yani sıradan insan değil, dahi insanlar. Onların kitaplarını okuyun diye bize tavsiye ediyor diyor. Müslümanlar, gözünüzü açın, güneş batıdan doğuyor. Eskiden doğudan doğardı, öbür tarafa şey yapardı. Bak şimdi Amerikalı 20 sayfa, 30 sayfa konuşmalarını yazmış bizim üniversiteli arkadaş. 30 sayfa röportajı yazmış. Amerikalı bize nasihat ediyor. Aklınızı başınıza toplayın diyor, ule-mânızın kadrini bilin, onun kitaplarını okuyun, şöyle yapın, böyle yapın falan. Birkaç yerde, birkaç yerde onun o makalesini söyledim. Bak bu makaleyi okuyun dedim. Okuyanların hepsi de beğendiler. Çünkü adam kalpten konuşuyor. Sonra Avrupalıların bazısı şey yapar. Yani devletin adamı olur. Şu müslümanların hali nasıldır bir anla bakalım falan diye onlara vazife verirler. Maaşlı adam. Sakal bırakır. Gelir

müslümanların arasına ben müslüman oldum der. Aldatır, kandırır. Ondan sonra müslümanların içinden öğreneceğini öğrenir gider gene. Bu da öyle mi falan diye ben merak ettim. Bir arkadaş'a sordum, ya bu böyle müslüman olmuş bir Amerikalı var, adına da şöyle diyorlar, bu acaba nasıl bir adam ki dedim. Çok itimat ettiğim âlim bir arkadaşım dedi ki, ha ben onu tanıyorum dedi. Geçen sene dedi Hicaz'daydı dedi. E sakalda bırakmış dedi, Arapça da öğrenmiş dedi. Bakın diyor ki o Amerikalı.

Madem müslümanız diyor, madem Kur'an-ı Kerîm Arapça diyor, madem hadîs-i şerîfler Arapça diyor, ilk işimiz Arapça öğrenmek diyor.

Biz neredeyiz?

Biz tabi baba dede müslümanı olduğumuz için, âdet müslümanı olduğumuz için hiç Arapça da bize lazım demiyoruz. Ama o paçayı sıvamış bizden önce Arapçayı öğrenmiş. Hicaz'da diyor güzel güzel de Arapça konuşuyor diyor. Bunu söyleyen şahıs Mısır'da tahsil görmüş kimse. Benim konuştuğum kimse. Diyor ki Arapçası da güzel maşallah diyor. Ağır ağır tane tane çok güzel Arapça konuşuyor diyor. E bir yerde diyor kalabalık halindeydik de diyor, ondan sonra namaz kılmak gerekti diyor. Sen

geç ya dedik diyor. Onu zorladık diyor. İmanlığa da onu geçirdik diyor. O başkasının arkasında kolay namaz kılmaz. Yani böyle bir çürük bir insan olsa kendisi geçer, kendisi kıldırır da onu geçirdik diyor.

Yani Allahu Teâlâ Hazretleri bize bak ona verdiği gibi bir uyanıklık versin. Yani bu adet tarzındaki müslümanlıktan, şuurlu müslümanlık haline cümlemizi intikal ettirsin. Yaptığı işi düşünce taşına yapmak nasip eylesin.

Bu bizim dersimizin başlangıcı olacaktı da daha başka şeyler söyleyecektim. Ama bizim planladığımız zaman geldi. Ama bu nasihatler aslında hepimize yeter.

Yani bu sözlerin arkasından çıkan şu ki, Kur'an-ı Kerîm'i çok iyi öğreneceğiz, ezberleyeceğiz, manasını öğreneceğiz, Resûlullah'ı çok iyi tanıyacağız, sünnet-i seniyyesini öğreneceğiz, tatbik edeceğiz.

Sonra bir de şey var, bir şey daha öğrendik, *hulafa ir-raşidin el-mehdiyyin*. Resûlullah'ın yolundan giden, hak yol üzere olan, insanları hakka çeken kimselerin sünnetine de uyacağız. Yani ilmi ile âmil, ilmi ile âmil ulemâyı arayacağız, bulacağız. Onların da yoluna tabi olacağız ki öyle olur işte.

Beraberce olur bu iş, derli toplu olur. Öyle onlara uyararak insan o zaman şey olur. Kitaptan okumak başkadır, görerek, görerek başkadır. Eski âlimlerden birisi demiş ki, evladım bak şimdi ben abdest alıyorum, benim nasıl abdest aldığıma bak, bu abdestin inceliklerini çok kitapta bulamazsın demiş. Görünce başka türlü olur.

Bu eski tarikatlarda, şeylerde filan maksat, maksat nedir?

Görerek öğretmektir.

Bu görerek öğretmek yolu nereden çıkmış?

Peygamber Efendimiz ashabını görerek öğretti. Ashabının içinde yaşadı. Ashabı onun çevresinde böyle çevrelendiler, halkalandılar. Geceleri, gündüzleri, yolculukları, oturmaları, kalkmaları, sohbetleri, yemeleri, içmeleri Resûlullah ile oldu o bahtiyarların. Her halini gördüler Peygamber Efendimizin. Her sözünü işittiler, nasıl hareket ettiğini. Ondan sonra kendileri de öyle kısa zamanda yetiştiler de, Peygamber Efendimiz diyor ki, benim ashabım, benim şu arkadaşlarım, benim çevremde bulunan şu benim güzide dostlarım yıldızlar gibidir. Hangisine uysanız doğru yolu bulursunuz.

Neden?

Yetiştii, görerek yetiştii. O görerek yetiştirme yoluna sohbet usulü derler. Peygamber Efendimizin hepsi sohbetinde piştiler. Sahabi oldular, sahibi oldular. Peygamber Efendimizin ashabından oldular. Yani sohbetinde yetiştiler. İşte o yoldur o.

Onun için insan nerede bir ilmiyle âmil, dünyaya metelik vermeyen, ahirete rağbet eden Allahu Teâlâ Hazretlerini bilip onun yolunda yürüyen, hakkı darılsa da darılmasa da karşı tarafa şöyle yumuşak yumuşak, tatlı tatlı söyleyen bir hakiki âlim bulursa sımsıkı sarılması lazım.

Asıl imam onlar işte. Asıl efendim başkan onlar. Onlara tabi ol, sor, dediğini yap. Onlara isyan etme, isyan ederse insan zararda olur.

Allahu Teâlâ Hazretleri gözümüzden gaflet perdesini kaldırsın.

Bu dünyanın boşluğunu, hiçliğini bize göstere sin.

Ahiretin ebedi hayatı olduğunu ve asıl ona göre hazırlanmak, onun için gayret sarf etmek gerektiğini idrak edip de şu dünya imtihanını, şu fırsatı elden kaçırmadan rızasına uygun

hareket etmeyi cümlemize nasip ve müyesser eylesin.

El-Fâtiha

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün HADİS SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

